

Edo Juraga

Murter

SUGLASNICI I SUGLASNIČKI SKUPOVI U JEZERSKOM GOVORU

UDK: 811.163.42'282.2 (497.5 Murter)

Rukopis primljen za tisak 16. 01. 2007.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Sanja Vulić i Josip Lisac

Ključne riječi: *Jezëra, smĩf, kromãč, lãjnski, kljĩšãa, lëbro, kabân*

Uvod

Govor Jezera, mjesta smještena na jugoistočnoj strani otoka Murtera, pripada južnočakavskom ikavskom dijalektu čakavskoga narječja. Jezerski je govor najbolje sačuvao čakavske osobine od svih čakavskih govora na otoku Murteru. To je jedini govor na Murteru u kome je sačuvana upitno-odnosna zamjenica *ča* kao i oksitoneza na otvorenim kratkim slogovima (*ženã, vodã, selõ, lipotã, starinã, dumbočinã*). Kratki je naglasak s dočelnoga sloga regresivno pomaknut na mjesto nekadašnje nenaglašene prednaglasne dužine, pa se na novom mjestu realizira kao dugouzlazni (*rũka, trãva, zĩma, gnjĩzdo*).

Iako je refleks jata *i* (*stĩna, mlĩko, brĩg, nedĩlja*), nalazimo i više ustaljenih ekavizama (*vënac, vërovati, kõren, zënica, zãnovet, starešĩna, rëšiti, võde* = ovdje). U ovom govoru vrlo dobro se čuva čakavski akut (*jã, ferã, tovãr, divõjka, stãri, rovũ, dažĩ, požãj, brfũn*). Izvorne govorne osobine se vrlo dobro čuvaju i u suglasničkom sustavu koji je predmet ovog rada.

Glas *l*

Glas *l* se čuva na početku riječi i u korijenskom morfemu (*legũtra, lambrãka, levandĩn, luštrofĩn, lãndra* = oleandar; *kolãc, kõlap, pãlac*), a na kraju riječi se redovito gubi ili prelazi u *-ja*, odnosno *-ea* ili *j* (*vřta, posã, kartĩ, mëndu* = G mn., *stõ, võ, kotã, dĩa < dil*

= dio, *mûja* < *mul*, *kampanê* = zvonik, *takujîn* prema *takulin*). Dočetno *l* je otpalo i u posuđenicama iz talijanskog jezika (*mânku*, *krôcu*, *jârbu*, *tavajô*, *livê*, *sinjâ*, *facô*, *kartî*, *karatê*, *šantarê*, *kvintâ*). Prema *mûja* u N i A jd. u G jd. je *mûla*, u DLI jd. *mûlu*, a u N mn. *mûli*.

Glas *l* se ne čuva na kraju ni u glagolskom pridjevu radnom. Glagolski pridjevi radni su u glagola čija infinitivna osnova završava samoglasnikom *-a* te u glagola koji u infinitivu završavaju na *-či* uopće bez krajnjega *-l* (*ležâ*, *pisâ*, *dîza*, *pêka*, *lêga*, *môga*, *strîga*, *sîka*, *têka*). Krajnje *-l* se u glagolskom pridjevu radnom kod glagola čija infinitivna osnova završava na *-i*, *-e* i *-u* realiziralo kao *-ja* (*vîdija*, *kûpija*, *mîslija*, *râdija*, *čûdija*, *pûnija*, *mêtnija*, *stîsnija*, *pogînija*, *šénija*, *ukrêja*, *ûzeja*, *čûja*). U onih glagolskih pridjeva koji su ispred krajnjega *-(j)a* < *-l* imali *a*, kontrakcijom *a - (j)a* ostalo je samo *a* koje je pod naglaskom redovito dugo (*imâ*, *pâ*, *kantâ*, *čuvâ*, *lagâ*, *propâ*, *kopâ*, *znâ*), a izvan naglaska kratko (*dôša*, *îša*, *plîva*, *gljêda*, *rêka*). U riječima kao *umrl*, *uprl*, *trl*, *potrl* *l* prelazi u *a* ili *ja* (*ûmra*, *ûpra*, *tîja*, *potîja*).

Glas *m* na kraju riječi i sloga

Glas *m* na kraju riječi pogotovo u konjugaciji glagola te u I jd. imenica te zamjenica prelazi u *n* (*îman*, *nêman*, *znân*, *govôrin*, *râdin*, *san* = I. lice sg. prezenta gl. *biti*; *ženôn*, *sînon*, *čovîkon*, *rukôn*, *visinôn*, *širinôn*, *môjon*, *tvôjon*, *s mênnon*, *s tôbon* = I jd.). Glas *m* prelazi u *n* i na kraju brojka *sêdan* i *ôsan*. Ispred *p*, *b* ostaje *m* (*pûmpa*, *bumbêta*, *lampâti*).

Glasas *nj*

Glas *nj* se dobro drži (*njegôv*, *njîva*, *kônj*, *klanjâti*), iako u primjeru *lâjnski* bilježimo pojavu metateze palatalnog elementa. Konsonatski skup *gn* redovito prelazi u *gnj* (*gnjôj*, *gnjzdo*).

Glas *lj*

Glas *lj* je ovdje uobičajen (*ljubâv*, *ljût*, *ûlje*, *pôlje*, *zemljâ*, *vesêlje*, *nedîlja*, *prîjatelj*, *čeljâde*, *pâlji*). Tako je i u posuđenicama iz talijanskog jezika (*škâlja*, *sîgalj*, *famîlja*, *damljâna*). *Lj* u pojedinim, doduše rijetkim prilikama, dolazi umjesto glasa *l* i to u suglasničkom skupu *gl* i *kl* (*gljêdati*, *klječâti*, *kljêti*, *kljîšca*).

Glasovi *ć* i *č*

U govoru Jezera izostala je oprejaka među glasovima *ć* i *č* pa ovdje nalazimo jedinstven glas *č* koji je po fiziologiji blizak glasu *ć* u književnom jeziku (*kûča*, *vrîča*, *čovîk*, *pêč*, *čûti*, *rêči*, *pêči*, *lîšče*, *cvîče*).

Glas *č* se ispred okluziva realizira kao *š* (*mâška*). Ovaj glas može stajati prema skupu *št* (*čâp* < *štap*). Stari skupovi **stj*, **skj* daju *šč* (*prîšč*, *koščê*, *daščîca*, I jd. = *mâšcu*), iako ima jedan izuzetak (*koštîca*). U prezentu glagola *htjeti* je posvuda *č* (*ôču*, *ôčeš*, *ôče*). U posuđenicama s izvornim mekim *k* dolazi također *č* (*kôča*, *čîkara*, *mâča*, *čâkula*, *čâro*, *čapâti*, *kučarin*, *mânča*, *gûča*, *gânjač*).

Glas *j*

Glas *j* se gubi u imperativu tipa *pij* (*pi'*, *uli'*, *pokri'*), zatim u komparativu pridjeva na *-iji* (*pametniji*, ali *děblji*) te u sredini riječi u međuvokalnom položaju (*üboica*, *zajmati*) dok se čuva u imperativu tipa *broji* (*brōji*, *napōji*). Umjesto *j* dolazi *v* u infinitivu *uvjēsti* < *ujesti* i prema tome particip *uvjija*.

Prema starome **d'* imamo *đ* (*mlāđi*, *rōđen*, *rōđak*, *glodāti*) i rijeđe *j* (*prēja* = pređa), prema skupu **zgj* imamo *žd* (*mōždani*). Prema skupu **zdʷ* imamo *zj* u riječi *grōzje*, a u riječi *gvōžđe* došlo je do nove jotacije. Leksema *međa* nema u jezerskom leksiku već se u tom značenju koristi riječ *grjblja*.

U posuđenicama prema izvornom približnom izgovoru *đ* imamo *j* (*jakēta*, *jūšto*, *jārula*) i *đ* (*evandēlje*, *đardin*, *sudē*, *ānde*). U prezentu glagola *ići* složenom s prefiksima dolazi glasovni skup *jd* (*dōjde*, *pōjde*, *prōjde*, *izājde*, *nājde*).

Glas *k*

Glas *k* je uvijek velarno-zatvorni glas (*kūvarica*, *kūča*, *kračūn*, *klās*, *kosīr*, *mūka*, *rūka*, *dōkle*). Ovaj glas ispred suglasnika *t* može prijeći u *h* (*lākat* > *lāhta*) ili *f* (*nōfat*, *nōfta*).

Glas *g*

Čuva se velarni zatvorni izgovor glasa *g* na početku, u sredini i na kraju riječi (*gāš*, = petrolejka, *grūbo*, *grōzje*, *grīh*, *ōganj*, *vragāti*, *kōgo*, *jūgo*, *lūg*, *špāg*, *tēg*, *vrāg*).

Glas *h*

U jezerskom govoru glas *h* gotovo uvijek prelazi u *f* (*frpā*, *fřstati*, *fřstavac*, *strāf*, *krūf*, *špāfer*, *kōfa*, *fustān*, *prōpuf*, *plāfo*, *fālit* < *hvaliti*, *strafovāti*, *zifati*, *pufati*, *napufati*, *napufāč* = veliki miš, *dufāta* = duhata, živa, *jūfa*, *mūfa* i *mūf* = G mn., *ūfo*, *tlōf*, *smif*, *mūfti*, *kūfar*, *kūfinja*, *brfun*, *sūf*, *glūf*, *glūfonja*, *štūf*, *štūfo*). Glas *h* prelazi u *f* i u G mn. pojedinih imenica (*tovārof*, *kumpīrof*, *gradōf*). Umjesto glasa *h* može doći i glas *v* (*kūvati*, *kūvarica*, *privačiva*) ili glas *j* (*grijōta* prema **grihota*, *grije* prema **grihe*). *H* otpada i u G mn. pridjeva (*šāri šudārov*, *līpi pitārov*). U jednom primjeru umjesto *h* dolazi glas *č* (*drčāti* < *drhtati*; prezent: *drčēn*; imperativ: *drčī*). Glas *h* otpada na početku u obliku infinitiva i u prezentu pom. gl. *htjeti* (*tīti*; *ōču*, *ōčeš*, *ōče*, *ōčemo*, *ōčete*, *ōču*) te u još nekim primjerima (*vātati*, *odīti*, *ōštija* = hostija, *ājde*, *otēl*, *īljada*, *rāna*, *rāniti*). Sukladno toj tendenciji *h* je otpalo i u prezimenima *Rāste*, *Lāpov* prema izvornom *Hvaste*, *Hlapov*. Glas *h* otpada u sredini i na kraju riječi (*uvātiti*, *njī'ov*, *njī'ovi*, *i' < ih*, *vr' < vrh*, *grūbi* i *līpi* = G mn.). U vrlo rijetkim primjerima *h* je sačuvano (*grīh*, *grīha*, *lāhta* < *lākat*; *muških*, *dōbrih*, *njegōvih*).

Glas *c*

Glas *c* ne dolazi umjesto skupa *ts* (*rvāski*, *brāski*), ali dolazi prema skupu *st* u primjerima *caklō*, *caklā* = N pl., *caklār*, *caklīti se*.

Glas š

Glas *š* dolazi u skupu *šč* (*ščĭga*, *ščir*, *ščĭrenica*, *ščĭpati*, *ščenāc*, *lišce*, *puščĭti*). Od skupa *čt* redovito dolazi *št* (*štĭti*, *štĭmati*, *poštĕn*, *nĭšta*; *lĕšto* = smjesta, odmah) Glas *š* stoji prema venetskom oštrom dvostrukom *s* (*ss*) (*stĕšo*, *buškamĕnti*, *fĭšo*).

U posuđenicama od *st* dolazi *št* (*štānga*, *štābilo*, *štrūca*, *štūmak*), osim u riječi *standārac*.

Glas f

Glas *f* nalazimo svugdje gdje mu je po etimologiji mjesto (*Frāne*, *Fĭlip*, *kafā*, *frātar*, *kalafāt*) te, kao što je navedeno, umjesto glasa *h* (*jūfa*, *ūfo*, *krūf*). U posuđenicama na početku riječi glas *f* se nije mijenjao (*fābrika*, *facō*, *facolĕt*, *fĕšta*, *frĭšak*, *frĭgati*, *fumāti*, *fumār*, *funcūt*, *funcūtica*).

Glas v

Početno *v* se zadržalo u oblicima gl. *vazĭmati*: *vazĭman*; *vāzmi*; *vāzeja*. U jednoj riječi *v* prelazi u *j*: *jāpanj* < vapno. Glasa *v* nema u intervokalnoj poziciji (*lĕut*, *pāuk*, *naūk*, *naučĭti*), osim u jednom primjeru (*navūčĭ*). U nekim riječima bilježimo opadanje glasa *v* (*gūno* < guvno, *sĕkar* < svekar, *sekĭva* < svekva), dok u jednom primjeru umjesto ovog glasa dolazi *b* (*brenĕ*). Glas *v* se dobija disimilacijom prema *m* u skupu *mn* (*sedavnāest*, *osavnāest*).

Glas ž

Glas *ž* dolazi umjesto zvučne afrikate *dž* (*žĭgerica*, *žĕp*, *svidōžba*, *dāžbina*, *nāružba*). Čuje se, mada rijetko, od glagola **dažiti* 3. lice jd. prezenta *dažĭ* = kiši, ali ne i imenica **daž*.

O glasu r

Slogovno *r* je u pravilu uvijek *r* (*kĕrv*, *pĕrst*, *tĕrnj*, *smĕrt*, *držāti*, *četrdesĕt*). Isto je i u riječima *srdĕla*, *grĕlica*, *trstĭka*, *krbūra*, *kromāč*. U jednoj riječi umjesto *r* dolazi *ar* (*karbūn*), a u drugom umjesto *r* dolazi *ri* (*crikva*). Umjesto vokala + *r* može biti samo *r* (*frtūna*, *mĕrta*). Epentetsko *r* nalazimo u primjerima *dortūr* < doktor i *sarbūn* < *sabun*, morski pijesak.

Glasovni skupovi

U jezerskom govoru čuva se stari skup *čr* (*čĕrv*, *čĕrivo*, *čĕrvāti*, *očĕrvāti*), iako ima primjera i sa *c* (*cĕrni*, *crnĭka*, *crvĕni* pored *crnjĕni*). Prema skupu *kl* može biti *klj* i prema *gl* skup *glj* (*kljĭšča*, *kljĕti*, *gljĕdati*) dok skup *ps* prelazi u *s* (*sovāti*, *osovāti*).

Umjesto skupa *zr* može doći *zdr* (*zdrĭja*), iako obično ostaje *zr* (*zrāk*, *zrĭlo*, *zrijāti*, *uzrijāti*, *izrĭgati* (*se*)). Nema pojava da bi umjesto *sr* stajalo *str* (*srām*, *sramōta*, *sredĭna*, *srĭtan*), niti da bi umjesto *str* bilo *sr* (*lāstra*, *brnĭstra*, *strāšan*).

Protetski glasovi

Protetsko *j* nalazimo u primjerima *jăgla* < igla, *jöpe* < opet, *jâpanj* < vapno, *jangriž* = prema **angriž* tj. riža, *jagřc* (N mn. *jagřci*, G mn. *jagřcov*) prema *grc* = vrsta morskog pužića). Glas *s* također može biti protetski glas (*spûž* < puž) kao i glasovi *l*, *m* i *v* (*legûtra* < *argola* = rudo kormila, *magûc* < *aguc* = vrsta korova, *vrâmâr* < ormar).

Ispadanje glasova

Pored već navedenih primjera ispadanja glasa *h*, bilježimo pojavu ispadanja glasa *p* u riječima *šenica* < pšenica i *tica* < ptica te glasa *r* u riječi *sěbro* < srebro. Glas *a* opada u prilozima *zâd* < *zada*, *sprid* < *sprida*. Suglasnik *d* ispada u primjerima *prisidnik* < predsjednik, *pošiti* < podšiti. Pojedini glasovi otpadaju na kraju riječi pri vezivanju (*pě'*, *šės'*, *děve'*, *děse'*, *jedanâjes'*, *dvânâjes'*, *pedesě'*, *öpe'*, *nika'*). Do ispadanja dolazi pri vezivanju vezivnih riječi (*kă' si dôša*, *să' možeš čă*, *i' sküle*, *po' stô*, *ko' likâra*).

Metateze i inverzije

Do zamjene likvida *r* > *l* dolazi u riječi *štělka* < *šterika* = voštenica te obrnuto u riječi *pîrula* < pilula. Zamjenu mjesta likvide *r* i vokla *u* imamo u glagolu *trûkati* prema *turkati* tj. gurati. Oblik *vas* = sav zadržao se samo u nominativu (*văs je mökar*, ali *svěga je pôt ôblija*).

Palatalizacija i sibilizacija

Glasovi *k*, *g*, *h* ispred *e* obično prelaze u *č*, *ž*, *š* (*jûnače*, *čöviče*, *drûže*, *vrâže* ali *siromâhe*), a ispred *i* u *c*, *z*, *s* (*junâci*, *siromâsi*, *vrâzi*; ali *prâgi* = N mn.). Velar može ostati ispred *i* u D i L jd. (*mûfi*, *jûfi*, *nögi*, *rûki*). Velari ponekad ostaju i u D L I mn. (*junâkima*, ali *siromâsima*, *prâgiman* i *prâziman*).

U pridjeva u NDL mn. redovito ostaju velari (*žestöki*, *věliki*, *dăleki*, *duböki*). Velari ispred *i* u imperativu obično prelaze u sibilante (*pěci*, *rěci*, *vřzi*).

Disimilacija

Disimilacija se javlja u riječima *lěbro* < rebro, *kalûn* < kanun, *pômlja* < pomnja.

Disimilacijom se dobiva glas *v* u skupu *mn* (*sedavnăest*, *osavnăest*).

Asimilacija

Asimilacija po zvučnosti nalazimo u primjerima: *muškî* < mužki, *svidöžba* < svidočba, a asimilaciju po mjestu tvorbe tj. po približavanju mjesta artikulacije u primjerima: *š njîm* < s njim, *š njôn* < s njom. Zbog asimilacije dolazi do kontrakcije suglasnika (*ka' dôjde*, *be' ženě*). Sibilant *s* ispred istorodnog suglasnika u jednom primjeru prelazi u *j* (*prâsac* > *prâjca*). U primjeru *sa zmôrca* dolazi do reduplikacije prijedloga *s(a)*. U riječi *măška* nastale od *măčak* glasu *č*, koji se nestankom nepostojanog *a* udaljio od samoglasnika, oslabila je napetost te je on prešao u manje napeti glas *š*.

Na osnovu iznijetih podataka o suglasničkim glasovima možemo predstaviti ovakvu sliku suglasničkog sustava u govoru Jezera:

j	l	lj	m	n	nj	r	
b	d	v	g	đ	ž	z	
p	t	f (h)	k	č	š	s	c

LITERATURA

- Brozović, Dalibor, 1988, *Čakavsko narječje*, u: *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*, Izvadak iz 2. izd. Enciklopedije Jugoslavije, JLZ «Miroslav Krleža», Zagreb, str. 80-90
- Finka, Božidar, 1971, *Čakavsko narječje*, Čakavska rič, br. 1, Split, str. 11-71
- Finka, Božidar, 1973, *Naputak za ispitivanje i obrađivanje čakavskih govora*, Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 3, Zagreb, str. 5-76
- Finka, Božidar, 1989-90, *Glasovna obilježja govora mjesta Sukošana kod Zadra*, Makedonski jezik, br. 40-41, Skopje, str. 645-650
- Hraste, Mate, 1959, *Osnovna akcentuacija Biograda na moru i njegove okolice*, Filologija, 2, Zagreb, str. 5-11
- Hraste, Mate, 1957, *Kanovački akcent u Hrvatskoj*, Filologija, I, Zagreb, str. 59-75
- Lisac, Josip, 1999, *Mjesto murterskog govora u čakavskom narječju*, Mogućnosti, br. 1-3, Split, str. 107-111
- Menac-Mihalić, Mira, 1997, *Glagolski pridjev radni u Murteru*, *Suvremena lingvistika*, sv. 1-2 (br. 43/44), Zagreb, str. 185-190
- Moguš, Milan, 1977, *Čakavsko narječje - fonologija*, Zagreb
- Sledzik, Wladyslaw, 1985, *Poštokavljivanje čakavskog narječja (osobito u okolici Šibenika i Zadra)*, Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 7, sv. 1, Zagreb, str. 213-221
- Stojanov, F., 1937, *Govor Tijesna na o. Murteru*, *Južnoslavenski filolog*, XVI, 162, Beograd, str. 158-165

CONSONANTS AND THE CONSONANT CLUSTERS IN THE JEZERA IDIOM

Summary

The article discusses the consonantal system of the Jezera idiom. Due to the isolated geographical position and their connection to the sea, this dialect has had its own autochthonous development, although it was under the influence of the Tisno idiom, which early on assimilated certain Štokavian innovations. Similar to changes happening in the Tisno idiom (*mlāđi, rōden, rōđak, glođāti*), in the Jezera idiom *đ* replaced the old **d'*, with only one example in which the phoneme *j* (*prēja*) is used. In both idioms the phoneme *lj* can be found wherever it etymologically belongs (*kudilja, ljūt, pōlje, nedilja*). However, the phoneme *lj* can also be found in certain unexpected places, for example, joining the consonantal cluster *kl* to form *klj* and *gl* to form *glj* (*kljišća, kljêti, klječāti, gljēdati*).

However, due to a number of distinctive features the Jezera idiom is still different from all the other neighbouring idioms. For example, the phoneme *h* (*frštati, júfa, plāfo, krūf, pröpuf*) is almost completely substituted by the phoneme *f*. Instead of the phoneme *h*, the phonemes *v* (*küvati, küvarica*), *j* (*grijōta < grihota*) i *č* (*drčāti < drhtati*) are used. In certain words, the phoneme *h* is not pronounced at all (*ōštija < hostija, vr < vrh, rāna < hrana*). The old consonantal cluster *čr* (*čřv, čřivo, čřvāti*) has been preserved in the Jezera idiom, although in certain words it has been replaced by *cr* (*cřni, cřvëni i cřnjëni*). The phonemes *č* and *č* have merged into a single phoneme similar to the standard language phoneme *č* (*küča, čovik, peč, rëči*). The phoneme *j* is not pronounced in imperatives such as *pij* (*pî, uli, pokri*), and instead of *j* the phoneme *v* is used in the infinitive *uvřsti < ujesti* (to bite), the participle form therefore being *uvřja*.

Usage of the prothetic phonemes *j, s, l, m, v* can be seen in the following examples: (*jāgla < igla* (needle), *jangriž < angriz = riža* (rice), *jagřc < grc = vrsta morskog pužica* (sea snail), *spūž < puž* (snail), *legütra < argola = rudo kormila* (tiller), *magüc < aguc, vrsta korova* (weed), *vrmar < ormar* (wardrobe):

Key words: *Jezera, smif, kromáč, lājnski, kljišća, lēbro, kabân*

CONSONANTI E GRUPPI CONSONANTICI NELLA PARLATA DI JEZERA

Riassunto

Nel contributo è descritto il sistema consonantico della parlata di Jezera. Questa parlata ciacava per un certo isolamento della posizione geografica di Jezera e per il legame della popolazione con il mare ha avuto il suo sviluppo autoctono, pur essendo stato sotto l'influenza della parlata vicina di Tisno in cui le innovazioni stocave si sono presto affermate. Così nella parlata di Jezera al posto del vecchio **d'* prevale *đ* come anche nella parlata di Tisno (*mlāđi, rōden, rōđak, glođāti*), e vi è un solo esempio in cui si trova *j* (*prēja*). In ambedue le parlate troviamo il fonema *lj* dovunque lo si deve trovare secondo l'etimologia (*kudilja, ljūt, pōlje, nedilja*), ma anche dove non ce lo aspetteremmo. Così al posto del gruppo consonantico *kl* può esserci *klj* e al posto del gruppo *gl* il gruppo *glj* (*kljišća, kljêti, klječāti, gljēdati*).

Tuttavia, per una serie di caratteristiche la parlata di Jezera è unica e diversa da tutte le parlate vicine. Rispetto al sistema consonantico ciò si manifesta nella completa sostituzione del fonema *h* con il fonema *f* (*fřstati*, *júfa*, *plãfo*, *krűf*, *pröpuf*). Invece del fonema *h* possono anche esserci *v* (*kűvati*, *kűvarica*), *j* (*grijòta* < *grihota*) e *č* (*drčãti* < *drhtati*) o può anche non esserci affatto (*òštija* < *hostija*, *vr* < *vrh*, *rãna* < *hrana*). Nella parlata di Jezera si conserva il vecchio gruppo consonantico *čr* (*čřv*, *čřivo*, *čřvãti*), anche se in alcuni casi è sostituito da *cr* (*cřni*, *cřvëni* i *cřnjëni*). I fonemi *č* e *ć* si sono fusi in un unico fonema che corrisponde al fonema *č* (*kűča*, *čovik*, *pěč*, *rěči*) della lingua letteraria. Il fonema *j* si perde nell'imperativo del tipo *pij* (*pĩ*, *ulĩ*, *pokrĩ*), e al posto di *j* si trova *v* all'infinitivo *uvĩsti* < *ujesti* e quindi il participio *uvĩja*.

Oltre al fonema *j* sono fonemi protetici anche *s*, *l*, *m*, *v* (*jãgla* < *igla*, *jangrĩž* < *angrĩž* = *riža*, *jagrc* < *gřc* = *vrsta* morskog pužica, *spűž* < *puž*, *legűtra* < *argola* = *rudo* kormila, *magűc* < *aguc*, *vrsta* korova, *vrnãr* < *ormar*).

Parole chiave: *Jezëra*, *smĩf*, *kromãč*, *lãjnski*, *kljĩšča*, *lëbro*, *kabãn*

Podaci o autoru:

Edo Juraga, prof. hrvatskog jezika, OŠ Murterski škoji, Murter, Put škole 8, 22 243 Murter.
Tel. 022/435-260

Adresa stana: Fausta Vrančića 2, 22 243 Murter, tel. 022/435-440